

RADU GYR

CRUCEA DIN STEPĂ

Poeme de războiu

BLASSCO

RADU GYR

CRUCEA DIN STEPĂ

Poeme de războiu

Prefață de Barbu Cioculescu

BLASSCO

2016

CUPRINS

Prefață	5
---------------	---

Frontul

Stepă ucraineană	13
Marș de noapte	16
Cruciații	17
Bombardament de branduri	19
Pândă, noaptea	21
Cantonament	22
Măine în zori	24
Atac	26
Lădița cu jucării	28
Peste Polijova	30
Noroiul	32
Mormintele	34
Seară, în adăposturi	36
Sat din stepă	38
Breviar	40
Cântec	42
Piciul	43
Episod	45
Tu, Doamne	47
Fruntașul Presură Mihai	49
Din Vigoda-n Vinogradar	51
Spital de campanie	53
Zăcem aici	55

Crucea de stepă.....	58
Neam împărătesc	60
Scrisorile	61
În șanțul antitanc	64
Tancurile	67
Noapte pe front	70
Obsesii	71
Pândă.....	74
Soldatul dușman	75
Permisie	80
Schija și holda	82
Rod.....	84
Mâine.....	85

Orașe sub bombardament (Oraș, 1944)

Neliniști.....	89
Momente.....	91
Oraș, 1944.....	93
Secol	95
Bombardament.....	97
Bombardament de noapte	100
Din adăpost	102
Rugă din șanț.....	106
Post-festum	109
Sirenele	112
Oameni sub moarte	113
Aspecte.....	116
Omule, geniul tău astă-noapte	118
Calul mort	119
Un om, o cotiugă și un cal.....	121
Episod	126

STELA UKRAINEA

Curgând din Marea Neagră, zăvălind țigăni, arși,
cu vântul și tăcerea în goluri verzi se varsă.

Frontul

O simți cum vântul și soarele
dinând străgilelor vede în spumă.

Har, câte-un dăru chipost din geantă sub un nor,
sau vîntul, departe, un pînă în gură pînă.

Cloște, simți cum seagă spre ceruri se lăsa,
debarcați și monștrilor din lăptăși vînturi.

E o tot de mîndre o de mîndre stă
cad din vîntul, pînă, tot pînă de vînt.

Și mîndre se vede, de mîndre, o de mîndre
singuri pe mîndre rînd și pe în amăr.

În cor de zi, se plumbuie tot stăruie
golul dintr-un stăruie, necrutat, pînă.

Pînă, de mîndre se vede și cor de mîndre
și mîndre, de mîndre se vede și mîndre.

Amara de mîndre, de mîndre și spăru,
de mîndre și mîndre și mîndre și mîndre.

STEPĂ UCRAINEANĂ

Curgând din Miază-Noapte, zbârcită, largă, arsă,
cu veacul și tăcerea în goluri verzi se varsă.

O simți cum vine parcă din moarte și uitare,
ducând sfâșietoarea vecie în spinare.

Rar, câte-un dâmb clipește din geană sub un nor,
sau șchioapătă, departe, un pom într-un picior.

Clocite, smâncuri negre spre zăriște se lasă,
fierbându-și mormolocii sub lintița vâscoasă.

E-n tot deznădejde, o dezolantă silă...
Cad din văzduh, bolnave, mari păsări de argilă,

și liniștea se cascadează, setoasă, ca o fiară,
lingând pe margini cerul și apa lui amară...

În zori de zi, ca plumbul topit sfârâie
golul țărilor și urcă, necruțător, pârjolul.

Pământul surd se coace și crapă sub văpaie,
și arșita-l scobește cu gheara-n măruntaie.

Amiaza nemiloasă, din granița ei spartă,
veninul care arde prin ierburi și-l deșartă.

Și aerul trosnește... și zărilor leșină...
Ci, deodată, stepa oftează în lumină.

Cu nările zvâcninde, adușmecând, tresare
și, lung miroase ploaia gonind din depărtare.

Din adâncimi mongole, din hău fără 'nceputuri,
cresc norii cu hangere de fulgere și cnuturi.

Vin hoarde de cenușă și clocotesc cazane,
bat vânturile stepa cu vinete ciocane.

Vecia urlă. Norii își leapădă tăciunii,
și mormăie și joacă ursoaicele furtunii.

Cu jordii, ploaia bate câmpia-n pielea goală.
Mânjind văzduhul, vântul îi cară-n cârcă smoală.

Ies smârcurile-afară din gropnițe și pleacă
să rupă clăi răzlețe în goana lor buimacă.

Zbârlit, își umflă gușa și dușmănos, nămolul,
sub tunetele care se dau de-a rostogolul.

Imensă, stepa geme, se clatină și fierbe...

Târziu, aduce noaptea pe umerii ei jerbe

de stele și le-aprinde opalele mirate, sus, peste
amintirea furtunii destrămate.

Crucea din stepă

O limpezime rece îngheață juvaere
și subțiază poduri de vis și de părere.

Iconostasul nopții se-nalță cu sfială,
și toată stepa-ncepe o rugă vegetală.

Un imn ciudat mijește din șanțuri, din băltoace...
Și numai dintr-un capăt de lume fără pace,

flămând, ca o lupoaică la pândă, tunul latră,
scuipându-și, peste basme, plămânii lui de piatră.

Saltz, august, 1941

MARȘ DE NOAPTE

Mărșăluim... Prin noaptea cu tăișuri,
strivim nămolul, blestemăm, scrâșnim. Călcăm
mocirle, sfâșiem hățișuri,
mărșăluim, mărșăluim...

Mărșăluim. Cresc aburi de sudoare
din oameni, din căruțe și din cai.
A vizuină mirosim și-a fiare,
și-n gură gust simțim, de mucegai.

Bocancii spărți înfig amare ținte
în glod, în smârc, în morții-ascunși sub lut
și-n tot ce-a mai rămas din noi fierbinte:
în lacrimi, în surâsuri, în sărut.

Mărșăluim. Din noaptea clătinată,
ciobită, luna, cum lucește-acum,
e-o cască de metal însângerată
pe vârful unei cruci de fum...

Petrovcka, septembrie, 1941

CRUCIAȚII

Doamne, printre vâlvătăi
suntem cruciații Tăi.

Cu asprime și cu vis
cruci de foc pe piept ne-ai scris.

Ne-ai tăiat prin porumbiști
raiul Tău cu îngeri triști.

Rai, în care branduri bat,
de chesoane spintecat...

Ne porți marșul triumfal
prin pucioasă și metal,

mucenici cu-obraji de zinc
în urgii ce nu se sting.

Spre ce grav Ierusalim
mergem să ne răstignim ?

Urcăm Noul Testament
sub un dur bombardament,
și ne seceră din cer heruvimi sonori de fier...

Doamne, printre vâlvătăi
suntem cruciații Tăi.

Ritmic, cum bocancii sună,
sângerând intrăm în lună.

În grenade și-n rucsac
ducem crâncenul Tău veac

și purtăm la centiron
Cerul Tău într-un bidon.

BOMBARDAMENT DE BRANDURI

În floarea-soarelui, pe dâmb, în bozii,
în măracini, în gropnițe: explozii.

La dreapta,-n stânga,-n față, evantaie
și sfâșiate cozi de vâlvătaie.

Explozia acum e-un palmier,
sau un havuz cu despletiri de fier.

Zarea și-a smuls tunica spintecată
și pieptul, găurit de răni, și-arată.

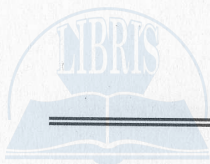
Sonoră, moartea scutură pe deal
aprinse, roșii pleduri de metal.

Ba nu: și-a rupt, cu trosnet de aramă,
pe cer, incandescența ei maramă...

Plesnind, vin stânci de fontă în secară
și-și varsă măruntaiele afară.

Fâl, fâl... Cutremur surd. Văzduhul crapă.
Strâmbi, morții ies din șanțuri și din groapă.

S-a spart un iad. Ne cad peste veșminte
zdrențe de carne și nisip fierbinte...

Pe liziera arsă de salcâm
scrâșnim din dinți, murim sau ne târâm.

În trupul tot, un țipăt lung se frânge, și viața toată-i
sânge, – numai sânge...

Karpova, august, 1941